

POLSKA NA 5. MIĘDZYKRAJOWEJ WYSTAWIE SZKOLNEJ
„INTERSCHUL 1976”¹

Głównym składnikiem imprezy nazywanej „Interschul 1976” była ekspozycja sprzętu szkolnego i szkolnych pomocy dydaktycznych. Celem przyświecającym jej organizatorom było porównanie możliwości poszczególnych wytwórców w zakresie produkowania pomocy naukowych, konfrontacja form przekazywania i utrwalania wiadomości programowych, a także demonstrowania nowych metod dydaktycznych. Udział w tej imprezie, która odbywała się w dniach od 17 do 21 maja 1976 r. w Dortmundzie (RFN) i pomieszczona została w Halach Westfalskich (*Westfalenhallen*), wzięło 332 wystawców, głównie z krajów Europy zachodniej. Polska reprezentowana była tam po raz pierwszy, a z innych państw socjalistycznych uczestniczył w niej Związek Radziecki. Polską ekspozycję zorganizowano pod hasłem „Szkolnictwo zawodowe i wychowanie w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej”. Jak wynika z szeregu relacji i opinii zwiedzających, stoisko polskie wyróżniało się w sposób wyraźnie pozytywny wśród licznych innych. Decydowało o tym ciekawe, jednolite w barwie i wyrazie opracowanie plastyczne, jak i bogactwo eksponatów oraz konsekwentne i komunikatywne przedstawienie tematu części merytorycznej². Demonstrowano też polskie wzory sal szkolnych dla szkolnictwa zawodowego dla nauczania początkowego oraz modelowe urządzenia fizycznych i biologicznych gabinetów szkolnych. Projekcje filmowe charakteryzujące poszczególne technologie wprowadzały gości w istotę zagadnienia.

Reprezentowane były również liczne oficyny wydawnicze, które wystawiały szeroki wachlarz swej produkcji³, począwszy od podręczników dla różnych typów szkół, poprzez wydawnictwa kartograficzne, rozmaitych typach wydawnictw encyklopedycznych i leksykonach językowych. Eksponowano także pozycje z zakresu literatury pomocniczej dla nauczyciela i ucznia.

„Interschul 1976” — jak już zaznaczono — nie miała jednak wyłącznie charakteru wystawy, gdyż dano jej znacznie szersze ramy imprezy społeczno-wychowawczej a nawet handlowej. Towarzyszyły jej bowiem m.in.: konferencja pedagogiczna, sympozjum pod hasłem „Wychowanie dla idei pokoju” (*Erziehung zum Frieden*), przegląd filmów oświatowych, a co więcej — w czasie „Interschul 1976” toczyły się również transakcje targowe.

¹ Informację niniejszą przygotowano w oparciu o: program imprezy — *Pädagogische Veranstaltungsreihe Erziehung zum Frieden*. Dortmund 19. u. 20. Mai 1976; 5. *Internationale Schulausstellung 17. - 21. Mai 1976* (5. *Interschul 1976*); Polska ekspozycja w „Interschul”. „Życie Warszawy” z dnia 19 V 1976; T. Pióro; „Interschul 1976” „Nowa Szkoła” 1976, nr 9, ss. 33 - 34.

² Por. T. Pióro, *op. cit.*

³ Na wystawie „Interschul 1976” znalazło się również stoisko o skierowanym przeciwko Polsce przekroju publikacji, m.in. na temat uzgodnień w zakresie podręczników szkolnych. Sprawa ta spowodowała protest delegacji polskiej.

We wszystkich ważniejszych spotkaniach programowych polska delegacja brała aktywny udział. W drugim dniu imprezy (18 maja) — w ramach odbywającej się konferencji pedagogicznej — Zdzisław Szymański (dyrektor generalny w Ministerstwie Oświaty i Wychowania) scharakteryzował system oświatowo-wychowawczy w PRL, zaś Jan Karpiński (dyrektor Departamentu Kształcenia Zawodowego w MOiW) przedstawił kształcenie kwalifikowanych kadr dla potrzeb gospodarki narodowej w PRL. Oba referaty, których wywody poparte były projekcją filmową, wzbudziły wśród słuchaczy duże zainteresowanie.

Bardzo ważnym punktem ogólnego programu było wspomniane seminarium zatytułowane *Erziehung zum Frieden*, zorganizowane również w Dortmundzie w dniach 19-20 maja 1976 r. a zorganizowane przez władze miasta, *Pädagogische Hochschule Ruhr* (Dortmund) oraz przez Zarząd Obiektów Wystawowych (*Ausstellungsgelände Westfalenhallen GmbH*). Patronat nad tą imprezą sprawował prof. dr R. Schridde⁴, który dokonał otwarcia sesji oraz wprowadził uczestników w istotę podejmowanej problematyki. Stwierdził on m.in., iż o przyszłym obliczu politycznym świata zadecyduje w znacznym stopniu szkoła poprzez przedmioty i metody nauczania. Dlatego też do jej ważnych zadań należy wychowanie młodego pokolenia dla idei pokoju. Wychowanie w tym duchu powinno — zdaniem mówcy — stać się udziałem wszystkich ludzi, niezależnie od pochodzenia społecznego, klasowego, rasowego, ich zawodu czy narodowości.

Kolejne referaty wygłosili:

prof. A. Pastuchow (ZSRR), *Wychowanie młodzieży robotniczej w Związku Radzieckim w pokoju i dla idei pokoju*;

doc. dr habil. Zbigniew Radwan (Polska), *Nauczanie języka niemieckiego w PRL*⁵. Referent stwierdził, że nauka języka niemieckiego w polskich szkołach jest traktowana jako jeden ze środków zbliżenia między obu narodami oraz jako element ułatwiający przewyższanie złych doświadczeń przeszłości⁶. Wykład doc. Radwana spotkał się z zainteresowaniem i został przez słuchaczy życzliwie przyjęty. Referat poparto projekcją filmową, ilustrującą naukę języka niemieckiego w warszawskim Liceum Ogólnokształcącym im. Z. Modzelewskiego, w którym jest on językiem wykładowym;

prof. dr Albert Klein (RFN), *Język jako środek wychowania dla idei pokoju*;

prof. dr Chauchoy (Francja), *Wychowanie dla idei pokoju w szkolnictwie francuskim*.

Tego dnia, w godzinach popołudniowych, wygłoszono trzy dalsze prelekcje.

I tak na temat: *Instytut Międzynarodowych Badań nad Podręcznikami Szkolnymi im. Georga Eckerta a jego starania wokół sprawy wychowania dla idei pokoju* mówił prof. dr S. Bachmann (rektor *Pädagogische Hochschule Niedersachsen* — Brunzwick)⁷.

⁴ Prof. dr R. Schridde, rektor *Pädagogische Hochschule Ruhr*, Dortmund, jest również przewodniczącym Niemiecko-Polskiego Kręgu Krajów przy *Rheinisch-Westfälische Auslandsgesellschaft* w Dortmundzie; por. S. Liman, *Utworzenie Deutsch-Polnischer Arbeitskreis w Dortmundzie*. „Przegląd Zachodni” 1976, nr 1, ss. 189-191.

⁵ Ma on się ukazać w: „Brücken nach Polen”, organie *Deutsch-Polnischer Arbeitskreis* w Dortmundzie aktualnie; *Deutsch-Polnischer Länderkreis*.

⁶ a) W liceach ogólnokształcących język niemiecki jest przedmiotem obowiązkowym, jako jeden — do wyboru — z trzech języków zachodnich, b) w liceach ogólnokształcących i w szkołach podstawowych może stanowić przedmiot nadobowiązkowy, c) w 22 liceach polskich z rozszerzonym programem nauczania jest on językiem wykładowym.

⁷ Nazwa niemiecka Instytutu: *Georg Eckert-Institut für internationale Schulbuchforschung*, Braunschweig. Dyrektorem Instytutu do 1974 r. był prof. dr Georg Eckert, a po jego śmierci (1974 r.) funkcję p.o. dyrektora sprawuje prof. dr Siegfried Bachmann.

Następnie podjęto dyskutowaną żywo od lat sprawę zachodnioniemieckich i polskich podręczników szkolnych, której w RFN i PRL poświęcono szereg wspólnych konferencji⁸. W Dortmundzie stała się ona treścią referatów obydwu przewodniczących krajowych komisji UNESCO do sprawy rewizji podręczników szkolnych w Polsce i w RFN, a więc prof. dra W. Markiewicza (sekretarza Wydziału I Nauk Społecznych PAN) oraz prof. dra W. Mertineita (*Pädagogische Hochschule, Flensburg*). Ogólny temat referatów brzmiał następująco: *Niemiecko-polskie kontrowersje w sprawach podręczników szkolnych — wysiłki w kierunku wypracowania wspólnych ustaleń w odniesieniu do podręczników szkolnych*⁹. Prof. W. Markiewicz omówił w swym referacie obraz Polski w podręcznikach szkolnych RFN, zaś prof. W. Mertineit przedstawił obraz RFN w polskich podręcznikach. Drugi prelegent starał się w swoich wywodach odeprzeć zarzuty strony polskiej oświadczając, że zalecenia komisji oceniać należy z pewnej perspektywy i w kompleksie sprawy, a nie jako rzecz wyizolowaną¹⁰. Wyraził też przekonanie, że prace komisji należałoby przez dłuższy czas kontynuować.

Po referatach wywiązała się dyskusja, w której m.in. wskazywano na konieczność konsekwentnego wprowadzania w życie wspólnych zaleceń komisji dotyczących rewizji treści historycznych i geograficznych podręczników szkolnych.

Przed południem drugiego dnia spotkania (tj. 20 maja 1976) odbyła się dyskusja o charakterze zamkniętym (*Podiumsdiskussion*), której moderatorem był prof. dr Ch. Wulf (*Gesamthochschule, Siegen*). W dyskusji wzięło udział ogółem 6 osób: prof. dr Ch. Wulf, prof. H. E. Bahr (*Ruhr-Universität*), dr H. E. Bosse (*Neckargemünd*), dr M. Gronemeyer (*Ruhr-Universität*), prof. H. Rumpf (*Darmstadt*), prof. Johan Galtung (*Oslo*). Temat dyskusji brzmiał: *Die Zukunft der Ungleichheit: Die Dritte Welt in der Schule*. Konferencja prasowa, kończąca dyskusję, wypełniła następny punkt programu drugiego dnia seminarium.

Ostatnia popołudniowa sesja seminarium objęła dwie części o różnym charakterze. Pierwsza z nich dotyczyła przyznania „Nagrody szkoły podstawowej” (*Grundschulpreis*) dla grupy projektowej z Getyngi pracującej pod kier. dra R. Schmitta za przygotowanie tematu *Wychowanie społeczne w szkole podstawowej*, na drugą zaś część złożył się referat wymienionego dra Schmitta (Uniwersytet w Getyndze) pt. *Wychowanie w duchu solidarności w szkole podstawowej*.

⁸ Kontakty podjęli przewodniczący obydwu narodowych komisji UNESCO w Paryżu (1970 r.) na 16 ogólnej konferencji UNESCO. Pierwsza polsko-zachodnioniemiecka konferencja podręcznikowa odbyła się w Warszawie (22-26 lutego 1972 r.). Dotychczas odbyło się 9 spotkań plenarnych. 9. konferencja podręcznikowa odbyła się w kwietniu 1976 r. w Brunzwiku (RFN). Jej aktem finalnym było wypracowanie ostatecznej redakcji katalogu wspólnych zaleceń dla autorów podręczników szkolnych i pedagogów.

W pierwszej dekadzie października 1976 r. odbyła się w Sopocie narada kierownictw komisji UNESCO do spraw rewizji podręczników szkolnych w Polsce i w RFN. Na tym spotkaniu prezydów grup ekspertów omówiono kwestie opublikowania, upowszechnienia i realizacji wspólnych zaleceń (por. prof. W. Markiewicz o *sopockim spotkaniu w sprawie rewizji podręczników szkolnych w RFN i w Polsce*. „Życie Warszawy” z 14 X 1976; „Trybuna Ludu” z 14 X 1976).

⁹ Należy tu wspomnieć o akcji wydawniczej BdV (*Bund der Vertriebenen*), który przeciwstawia się korygowaniu wypaczonego obrazu historii stosunków między obu krajami. Chodzi o 32-stronicową broszurę usiłującą zdezawuować pracę wspólnej komisji d.s. podręczników (por. „Trybuna Ludu” z 22 X 1976).

¹⁰ Trudności w tym zakresie ilustruje fakt, że również niektórzy krajowi ministrowie oświaty, np. w Bawarii i Badenii-Wirtembergii, dalej wykazują negatywne stanowisko wobec „zaleceń” i to mimo poparcia udzielonego pracy komisji przez przedstawicieli najwyższych władz państwowych, m.in. przez prezydenta RFN Waltera Scheela (por. „Życie Warszawy” jw.).

Profesorowi R. Schridde, który był „spiritus movens” tej pożytecznej imprezy oraz władzom komunalnym i instytucjom m. Dortmundu należą się słowa uznania za jej dobre zorganizowanie, a także za zadokumentowanie woli służenia polepszeniu współpracy w zakresie stosunków RFN-PRL. Dodajmy, że i nawiązane kontakty handlowe umożliwią też eksport polskiego sprzętu szkolnego i pomocy naukowych na zagraniczne rynki.

Stefan Liman